

XXXII. ARAUEN LABURPENA

101

HIZTEGI BATUA

santugile - soprano

santugile

santuki

santutasun

santutegi

santutu, santu(tu), santutzen, *da/du* ad.

santzo* e. **zantzo**

sapa 1 batez ere *Ipar*. 'sargoria'; 2 'txima': *ile(-)sapa*

sapai* e. **sabai**

sapar

sapelar: *Stellaria media*

saraldi 'jorraldia'

sar-atera iz. *Ipar*: *sar-atera bat egin*

sarats* e. **sahats**

saratu, sara, saratzen, *du* ad. 'jorratu'

sarbide

sarda: *antxoal(-)sardak*

sardana 'dantza(-)mota'

sarde

sardeka *Ipar*. 'bi hortzeko sardea'

sardetu, sarde(tu), sardetzen, *da* ad.: *bidea sardetzen den lekura iritsi ginen*

sardexka

sardina

sardina zahar

sardinzar: *Clupea harengus harengus*

sardio 'harri fin mota'

sardonize 'agata horixka'

sare

sarealdi

saregile

sarekada

sareratu, sarera, sareratzen, *da/du* ad.

sareta: *leihoko saretatik argia sartzen zen*

saretu, sare(tu), saretzen, *da* ad.: *jertsea ukondoetan saretzen hasi zaio*

sarezain

sareztatu, sarezta, sareztatzen *Ipar*. *du* ad. 'pasaratu'

sargazo: *Sargassum sp.*

sargia *Ipar*. 'sarrera'

sargori

sargoritu, sargori(tu), sargoritzen, *du* ad.

sargune

sari

sar-ilki iz. *Ipar*:

sarigarri izond. eta iz.: *obra sarigarriak; sarigarrizat zerbait ematen badiozu, emana gehiagorekin itzultzen dizu*

sariketa

saripeko iz. 'soldatapekoa'

saritu, sari(tu), saritzen, *du* ad.

saritzaille

sariztatu, sarizta, sariztazen, *du* ad., batez ere *Ipar*: 'saritu': *asko alditan gezurra da sariztatua*

sariztatzaile

sar-jalgi iz. *Ipar*:

sarjentu

sarkor

sarkorki

sarkortasun

sarleku

sarobe* e. saroi

saroi

sarpoil: *Thymus serpyllum*

sarraila

sarrailagile

sarrailagintza

sarraldi

sarrarazi, sarraraz, sarrarazten, *du/dio* ad.

sarrarazle

sarraski

sarraskitu, sarraski(tu), sarraskitzen *du* ad.

sarrastatu* e. zarrastatu

sarrazeno

sarrera

sarri l adlag. 'berehala; maiz': *berri z piztuko dela sarri; kontatzen dituen gertaerak huskeriak dira sarri*; (*Ipar*): *ahal bezain sarri (= ahal bezain laster)*; 2 izond. 'tapitua': *baso sarria; oihal sarria*

sarri arte 'gero arte'

sarri askotan

sarritan 'maiz'

sarritako

sarritxo

sartalde

sartaldeko

sartaldetar

sartaurre 'hitzaurrea'

sartu, sar, sartzen, *da/du* ad.

sartu-irten *Heg.*: *sartu-irten bat egin*

sartzaille

sartze iz.: *hiri(-) sartze guztietan ezarria*

sasi

sasi-txori: *Hippolais polyglotta*

sasiama: *Lonicera sp.*

sasiarte

sasidi

sasieskola

sasieskola egin

sasiezkontza

sasijainko

sasijakintsu

sasijakitun

sasiko: *irakurgai hori ez da sasikoa, badu bere jabea*

sasikume
sasiletradu *Heg.:* *sasiletraduentzat ez dago legerik*
sasimediku
sasipe *iz.:* *sasipe batean ezkutaturik*
sasiprofeta
sasite
sasitegi
sasitsu
sasitu, *sasi(tu)*, *sasitzen*, *da/du* ad.
sasitza *Bizk.*
saski
saskibaloi
saskigile
saskigintza
saskika
saskil *Bizk.* ‘narrasa’
saskiratu, *saskira(tu)*, *saskiratzen*, *da/du* ad.
saskitara *Ipar.*
saskitaraka
sasoi: *ereiteko sasoi; non zegoen sasoi hartan horien nagusitasuna?*
sasoian *egon*
sasoiko: *gazteak, sasoiok eta zaharrak; sasoioko barazkiak*
sasoitsu
sastada
sastaka
sastakada
sastakai
sastakatu, *sastaka(tu)*, *sastakatzen*, *du* ad. ‘arma zorrotz bat sartu’
sastako *batez ere Ipar.*
sastakoan *Ipar.* ‘bat-batean’
sastatu, *sasta, sastatzen*, *du* ad. ‘ziztatu’
sastegi *Bizk.* ‘simaurtegia’
sastraka *iz.*
sastre *Heg. h.* **jostun**
satagin *Naf.* ‘basa(-)sagua’
satan
satandera *Bizk.* ‘erbinudea’
sataneria
satelite
satira
satiriko
satiro
satisfazio *Zah.:* *neure bekatuen satisfaziotan*
satitsu: *Crocidura russula*
sator
sator(-)lan
sator(-)pila
sator(-)zulo
sats *Bizk.* ‘simaurra’
satsu ‘lohia, zikina’
satsudura
satsukeria
satsutasun
satsutu, *satsu(tu)*, *satsutzen*, *da/du* ad.
sauna
saxofoi
saxofonista ‘saxofoi-jotzailea’

scanner* e. **eskaner**

scout* e. **eskaut**

sebo *Heg.* 'bilgorra'

seda* e. **zeta**

seduktore 'limurtzailea'

seduzitu, seduzi, seduzitzen, *du ad.* 'limurtu'

sefardi

sega 1 'baserritarren lanabesa': *sega pikatu*; 2 *Ipar. g. er.* 'zerra'

sega(-)apustu

sega(-)harri

sega(-)poto

segan egin

sega pikatu

segada *Ipar.* 'lakioa'

segail

segalari

segatu, sega(tu), segatzen, *du ad.* 'segan egin'

segeretu* e. **sekretu**

segida

segidako

segidan

segika *Heg.*

segitu, segi, segitzen, *Heg. dio ad./Ipar. du ad.:* *lehengo bideari segitzen dionak; lanean segitu du 70 urte arte*

segituan 'berehala'

segitzaille

segizio 1 'ehorzketako giza taldea'; 2 'jarraitzaileen multzoa'

segmentu

segundo

segur *Ipar.*

segur aski

segur izan

hain segur

segurantza

segurantzia *Heg., Herr.* 'segurantza'

seguratu* e. **segurtatu**

segurik

segurki *Ipar.*

segurtamen batez ere *Ipar.*

segurtasun

segurtatu, segurta, segurtatzen, *Ipar. du ad.* 'ziurtatu'

seguru *Heg.:* *gauza segurua da*

seguru asko

seguru egon

sehaska

sehi *Ipar.* 'etxeko zerbitzaria'

sei

seihun

seihungarren

seigarren

seiko

seikote

seilu *Heg.*

sein *Bizk.*

seina

seinaka

seinalagarri

seinalarazi, seinalaraz, seinalarazten, *du ad.*

seinالاتu, seinala, seinالاتzen, *du ad.*

seinale

seinale izan: *gizon horrek seinale du behakotik norbait hil duela*

seindun *Bizk.* 'haurduna'

seingintza *Bizk.* 'haurgintza'

seintxo *Bizk.*

seintzain *Bizk.*

seintzaro *Bizk.*

seira *Ipar.*

seirazka *Ipar.*

seirehun* e. **seiehun**

seiren

sekail* e. **segail**

seko adlag. *Herr.* 'hilda': *lau tiro eman eta seko utzi zuen*

sekretario h. **idazkari**

sekretu

sekretuan 'isilean, ezkutuan'

sekta

sektario

sektore

sektorial

sekuentzia

sekula

sekula guztian *g.er.*

sekula ere

sekula santan

sekula-belar: *Trifolium ratense*

sekulako

sekulakotz *Ipar.* h. **sekulako**

sekulakotasun 'betikotasuna'

sekulan* e. **sekula**

sekular

sekuoia: *Sequoia sp.*

seizio *Zientz.* eta *Tekn.:* *Ornomuinaren zeharkako seizioa;* 2*e. **atal**

selauru *Ipar.* 'aletegia'

selekzio

selenio *Kim.*

semaiko: *ez du bi semaiko balio*

semantika

semantiko

seme

seme-alabak

seme ponteko

semebitxi

semeorde

semetasun

semetxo

semetzako

seminario 'apaizgaitegia'

semiologia

sen 1 *Bizk.* 'zentzu ona': *ez dezagun sena gal;* 2: *senak urrutiratzen gaitu arriskutik*

senadore* e. **senatari**

senar

senar-emazteak

senardun

senargabe

senargai
senatari
senatu
sendabelar
sendabide
sendaezin
sendagai
sendagaila *Ipar. Zah.* 'balentria'
sendagailu
sendagaitz
sendagarri
sendagile 'medikua'
sendagintza 'medikuntza'
sendaketa
sendakuntza
sendalari 'petrikiloa, sasimedikua'
sendarazi, sendaraz, sendarazten *Ipar. du ad.*
sendatu, senda, sendatzen, *da/du ad.*
sendatzaile
sendesle
sendetsi, sendets, sendesten *du ad.* 'berretsi'
sendi 'familia'
sendi izan *Ipar.:* *ez nuen holako dohainik sendi ene baitan*
 senditu* e. **sentitu**
sendo
sendoagotu, sendoago(tu), sendoagotzen, *da/du ad.*
sendogarri iz. eta izond. 'sendotzen duena'
sendoki
sendokote
 sendor 1* e. **sendo**
sendor 2 'zama; sorta'
sendorik
sendoro
sendotasun
sendotu, sendo(tu), sendotzen, *da/du ad.*
sendotza *Erl.*
sendotzaile
sendun 'zentzuduna'
seneko 'zentzuduna'
seneratu, senera(tu), seneratzen, *da/du ad.*
sengabe izond. 'zentzugabea'
 sengabeke
senide
senidetasun
senidetu, senide(tu), senidetzen *da ad.* 'senide bihurtu'
senidetza
senikera *Bizk.* 'senidetasuna, ahaidetasuna'
seniparte
senitarte
senitarteko iz. 'ahaidea, familiakoa'
senper
 senperrenak ikusi
sententzia 'epaia'
sentiarazi, sentiaraz, sentiarazten, *dio ad.*
sentibera
sentiberatasun
sentidu *Heg. h.* **zentzu**, **zentzumen**

sentiera**sentikor** izond. 1 '(persona) minbera'; 2 'sentibera'**sentikortasun****sentikortu**, sentikor(tu), sentikortzen, *da* ad. 'mindu'**sentimen****sentimendu****sentimental****sentipen****sentitu**, senti, sentitzen, *du* ad. 1: *udazkeneko hotzikara sentitzen dugula gorputzean*; 2 *Heg.* 'damu izan, atsekabe izan'**senton** *Ipar.* Zah. 'persona zaharra'**sentondu**, senton(du), sentontzen, *Ipar. da/du* ad. 'zahartu'**sentsu** *Ipar.* 'zentzumena'**separatismo****separatista****serafin****serbiar****serbokroaziera****serenata****serie** batez ere *Elek.***serio** *Heg.***serios** *Ipar.***serioski** *Ipar.***seriostasun** *Ipar.***seriotasun** *Heg.***sermoi****sermoigile****sermolari****serora** 1 *Ipar.* 'moja, lekaimea'; 2 'elizaren ardura duen andrea'**andre-serora** *Ipar.* 'elizaren ardura duen andrea'**serora(-)etxe****seroragai** *Ipar.* 'mojagaia'**seroratasun** *Ipar.***serorategi** 1 'moja komentua'; 2 'seroraren etxebizitza'**seroratu**, serora(tu), seroratzen, *Ipar. da* ad. 'moja egin'**serraila*** e. **sarraila****sesamo**: *Sesamum indicum***sesio** *Gip.* eta *Naf.* 'liskarra'**seska**: *Arundo donax***seskadi****seta****setakeria****setati****setatsu****setatu**, seta(tu), setatzen, *da* ad.**setiatu**, setia, setiatzen, *du* ad.: *sartu zen Nafarroako eremuan eta setiatu zuen Iruñea***setiatzaile****setio****setoso** *Gip. Herr.***sexu**: *sexu(-)harremanak***sexual****sexualitate****sexubakar****siderurgia****siesta** = **biao****siesta egin****sifilis**

sifilitiko

sigi-saga

sigi-sagan

sigi-sagaka

sikate *Bizk.* 'lehortea'sikatu, sika, sikatzen, *Bizk. da/du ad.*

siklo 'zilarrezko dirua'

siku *Bizk.* 'lehorra'

silaba

silababakar

silabiko

silikato

silikona

silize

silizio

silogismo

silueta

simaur

simaurketa

simaurtegi

simaurti

simaurtu, simaur(tu), simaurtzen, *du ad.* 'simaurrez ongarritu; simaurrez zikindu'

simaurtza

simetria

simetriko

sinadura

sinagoga

sinale* e. seinale

sinalefa

sinarazi, sinaraz, sinarazten, *dio ad.*sinatu, sina, sinatzen, *du ad.*

sinbiosi

sinboliko

sinbolismo

sinbolo

sinbologia

sindikalismo

sindikalista

sindikatu iz.

sindiko

sindrome

sinergia

sinesbera

sinesberatasun

sinesgabe

sinesgabetasun

sinesgai: *Kredoaren sinesgaiak*

sinesgaitz

sinesgaitzasun

sinesgarri

sinesgarritasun

sinesgogor

sinesgogorkeria

sinesgogortasun

sineskera: *beste bizitzako sineskera hori ezin daiteke amets zoro bat izan*

sineskeria

sineskeriatsu

- sineskizun**
sineskor
sineskorkeria
sineskortasun
sinesle
sinesmen
sinesmendun
sinestamendu: *euskaltzain ohorezko izendatu direnei hartako sinestamendua emango zaie*
sinestatu, sinesta, sinestatzen, *Naf.* 'sinetsi'
sineste
sinestedun
sinestegabe
sinestezia 'ezin sinetsizkoa'
sinestun
sinetsarazi, sinetsaraz, sinetsarazten, *dio ad.*
sinetsi, sinets, sinesten, *du ad.: Jainkoagan sinetsi; gezurrak sinetsi; emakumea, sinets iezadazu (Heg.) / emakumea, sinets nazazu (Ipar.)*
sinfonia
sinfoniko
single *Bizk.* 'sendotasunik gabea'
singular
sinistu *Bizk.-Gip. h. sinetsi*
sinkopa
sinkronia
sinkroniko
sinodo
sinonimia
sinonimo
sinopsi
sinoptiko
sinple
sinplekeria
sinpleki
sinpletasun
sinpletu, sinple(tu), sinpletzen, *da ad.: aspaldiko laguna guztiz sinpletuta aurkitu nuen*
sinplifikaezin
sinplifikagarri
sinplifikatu, sinplifika, sinplifikatzen, *du ad.*
sinplifikazio
sinposio
sintagma
sintaktiko
sintaxi
sintesi
sintetiko
sintetizatu, sintetiza, sintetizatzen, *du ad.*
sintoma
sintomatiko
sinu *Mat.*
sinusitis
sinusoidal
sinusoide
sionismo
sionista
sirats *Zub.* 'patua, zoria'
sirena: *sirenen kanta eztiak; sirena(-)hotsak*
siriar

- siriera**
sismologia
sistema
sistematiko
sits: *Tineola biselliela*
siziliar
slogan = eslogan
smoking = esmokin
so 1 1 iz. 'begirada'; 2 adlag. 'begira'
 so egin
 so egon
so 2 'abereekin erabiltzen den agindu-hitza'
sobera adlag. 'gehiegi'
 soberarik *Ipar.*
soberakin iz.
soberania *Ipar. Zah.* 'gehiegia; soberakina'
 soberaniazko 'gehiegizko'
soberatu, sobera(tu), soberatzen, 1 *da* ad. 'soberakin gisa gelditu; goititu'; 2 *du* ad. 'aurreratu, aurreztu':
 ez dut deus enetzat soberatu
sobiet
sobietar
sobra *Heg. Herr.* 'sobera, gehiegi'
sobratu, sobra(tu), sobratzen, *Heg. Herr.*, 1 *da* ad.; 2 *du* ad.: *mutil zintzoak Ameriketean sobra lezake dirua*
soda
sodiko
sodio
sodomia
sodomita
sofa
sofisma
sofista
sofritu* e. **sufritu**
soho* e. **soro**
soia* e. **soja**
soil
 soilik
 soil-soilik
soildu, soil(du), soiltzen, *da/du* ad.
soilgune
soilketa
soilki
soiltasun
soiltze
soin 1 'sorbalda'; 2 *g.er.* 'soinekoa, janzkia'
 soinean
soineko
soingaineko iz.: *bere soinekoak erantzi eta purpurazko soingaineko bat jantzi zioten*
soinu 1 'hotsa'; 2 'musika(-)tresna'; 3 'musika, batez ere herri(-)dantza saioetakoa'
 soinu(-)jotzaile
soinulari
soja: *Glycine max.*
soka
 soka-laster *Ipar.* 'urka-bilurra'
sokadantza 'aurrekua'
sokagile
sokamutur

sokasalto iz. *Heg.*

sokatira

sokil 'lur(-)zattia'

sokor* e. **zokor**

sokorri *Ipar. iz.:* *sokorri bila joan*

sokorritu, sokorri(tu), sokorritzen, *Ipar. du ad.*

sokorru batez ere *Bizk.* 'laguntza'

solairu

solas

solas egin

solasean

solasaldi

solasbide

solasgai

solaskide

solastatu, solasta, solastatzen, *da ad.*

solastoki

solasturi *Ipar. Jas.* 'hiztuna'

soldadu

soldadugo

soldaduska *Heg.*

soldadutza

soldata

soldatu, solda, soldatzen, *du ad.*

soldu* e. **zolde**

soleitu, solei, soleitzen, *Ipar. da/du ad.:* *eriak ariman eta gorputzean soleitzeko*

solfa* e. **solfeo**

solfeatu, solfea, solfeatzen, *du ad.*

solfeo

soliba

solidario

solidaritate

solidaritza* e. **solidaritate**

solido

solidu* e. **solido**

solista *Mus.* = **bakarlari**

solo 1* e. **soro**

solo 2 *Mus.*

solomilo* e. **azpizun**

solomo

solte: *aldizkariaren ale solteak*

soluzio 1 *Fis.* eta *Kim.*; 2 *Mat.*; 3 'konponbidea, irtenbidea'

somatu* e. **sumatu**

somier

sona *Gip. Herr.* 'ospea, omena'

sonar

sonata

sonatu *izond. Gip. Herr.* 'entzutetsua'

sonda* e. **zunda**

soneto = **hamalaudun**

soprano

(Euskaltzaindiak, Donostian, 1999ko uztailaren 23an eta Aramaion, 1999ko irailaren 24an onartua)